

FILMRECENSIE

De codekraker

Bas Kroese

Titel	The Imitation Game
Productie	Black Bear Pictures
Regie	Morten Tyldum
Met onder meer	Benedict Cumberbatch, Keira Knightley, Matthew Goode
Genre	Historische thriller
Jaar	2014 (2015 uit in Nederland)
Speelduur	114 minuten
Taal	Engels
Website	www.theimitationgamemovie.com (http://www.theimitationgamemovie.com)
Verkrijgbaar op DVD en Blue-Ray	

“Do you know, this morning I was on a train that went through a city that wouldn’t exist if it wasn’t for you. I bought a ticket from a man who would likely be dead if it wasn’t for you. I read up, on my work, a whole field of scientific inquiry that only exists because of you.”- Joan Clarke tegen ex-collega en echtgenoot Alan Turing in de slotscene van de film.

Wat betreft de Tweede Wereldoorlog kent iedereen wel de verhalen over D-day in Normandië of de gruwelen van Auschwitz en Sobibor. Minder bekend bij het grote publiek, tot voor kort, was het verhaal van Alan Mathison Turing, de Britse wiskundige wiens levenswerk grote invloed had op het verloop van de oorlog. Een bijdrage die voor miljoenen mensen van levensbelang is geweest. *The Imitation Game* – gebaseerd op de biografie ‘*Alan Turing: The Enigma*’ van Andrew Hodges – vertelt het verhaal van deze opmerkelijke persoon. Ondanks de hier en daar wat aangedikte verhaallijn en historische onnauwkeurigheid is het een welbestede kleine twee uur voor een ieder die niet weet wie deze man was en wat hij heeft gedaan.

Het breken van een onbreekbare code

Een kernaspect tijdens oorlogen is het vermogen om in uiterste geheimhouding berichten te versturen, binnen het eigen leger en aan bondgenoten. Tegenwoordig gaat dit vrij gemakkelijk dankzij de overvloed aan beschikbare hightech digitale versleutelingssystemen. Zeventig jaar

geleden was dat net even anders. Ook toen werden de meest belangrijke berichten vergrendeld, echter niet via digitale systemen maar met specifiek daarvoor ontworpen machines.

De Duitsers deden dit al vanaf de jaren 20. Tijdens de Tweede Wereldoorlog verstuurde de *Wehrmacht* elke dag duizenden vergrendelde berichten. Dit varieerde van bevelen getekend door Adolf Hitler zelf tot informatie over manschappen, voorraden, transportroutes en aanvalsstrategieën. De code die hun machine, genaamd 'Enigma', genereerde had meer dan 150.000000.000000.000000 mogelijke instellingen, met eveneens afwijkende combinaties voor verschillende departementen en afdelingen. Bovendien werden de instellingen elke 24 uur vernieuwd. Het is dus niet verwonderlijk dat Enigma decennia lang als onbreekbaar werd beschouwd. Enkel iemand in bezit van een andere Enigma-machine met identieke instellingen kon de verstuurde berichten ontcijferen, zo was de opvatting.

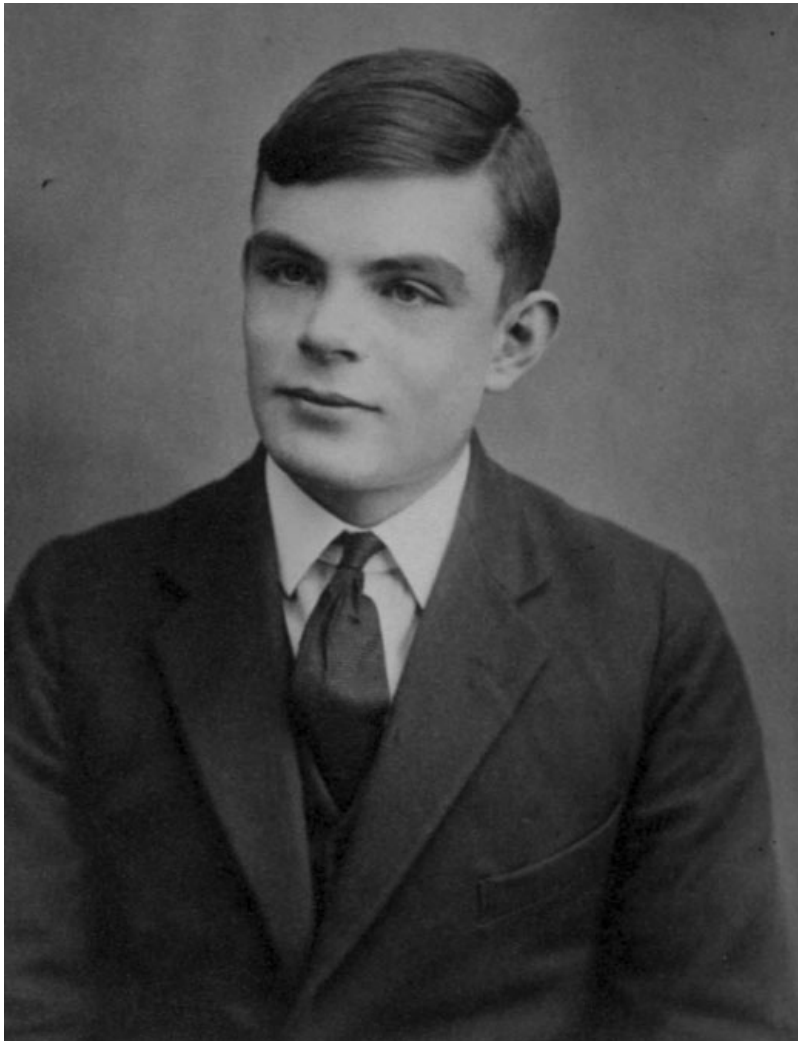

Een Duitse Enigma machine. Foto: Flickr.com / brewbooks

In het vroege stadium van de oorlog is het voor de Britten erg belangrijk om meer inzicht te krijgen in de strategische plannen van de Nazi's. Het Britse leger had de grootst mogelijke moeite om de vijandelijke oorlogsmachine te bedwingen, met name door de Duitse U-boten (*Unterseebooten*) die een groot deel van de stroom essentiële Amerikaanse bevoorradingboten tot zinken brachten. Churchill zei eens "the only thing that ever really frightened me during the war was the U-boat peril". Berichten die werden verstuurd naar deze U-boten konden de Britten onderscheppen, maar de betekenis ervan konden zij niet

achterhalen. In een bijna wanhopige poging om de code te kraken, werden in het geheim vanuit verschillende delen van het land wiskundige genieën gerekruteerd en ondergebracht in Bletchley Park, net buiten Londen. Alan Turing was een van deze genieën.

Het persoonlijke verhaal van Turing is op zijn minst tragisch te noemen. Tijdens de oorlog moet de verkregen kennis over Duitse operaties voorzichtig worden benut om te voorkomen dat de vijand achterdochtig wordt en het systeem zou aanpassen. Na de oorlog wordt alle informatie over het Bletchley Park project onder de 'Official Secrets Act' beschouwd als Brits staatsgeheim. Turing krijgt daardoor nooit de roem en erkenning die hij verdient. Als klap op de vuurpijl moet hij in 1952, na te zijn veroordeeld voor homoseksuele handelingen, kiezen tussen gevangenisstraf of chemische castratie. Hij kiest het laatste. Twee jaar later, op 41-jarige leeftijd, overlijdt Alan Turing aan cyanidevergiftiging, vermoedelijk zelfmoord.

Alan Turing op 16-jarige leeftijd. Foto: Wikipedia Commons

De goudverf van Hollywood

In de film wordt een aantal historische feiten verdraaid of zelfs verzonden om het verhaal sappiger te maken. Zo is het bijvoorbeeld officieel bekend dat er tijdens de Tweede Wereldoorlog een Sovjet-spion genaamd John Cairncross op Bletchley Park was gestationeerd. Hij werkte echter nooit samen met Turing. In de film wordt het tegendeel gesuggereerd en wordt Turing zelfs persoonlijk verdacht van spionage. Spannend voor het verhaal maar ver van de realiteit. Verder kwam Turing niet geheel eigenhandig met het ontwerp voor zijn codekraakmachine. Hij deed dat samen met Gordon Welchman, die in de film niet voorkomt. Ook noemde hij de machine niet Christopher (naar Turing's vermeende eerste jeugdliefde) maar 'Bombe' (overwinning), naar een eerder ontworpen soortgelijke Poolse machine. Poolse wetenschappers waren überhaupt al langer bezig met het decoderen van berichten met behulp van elektronische apparaten. Dat Turing eigenhandig op dit idee zou zijn gekomen, is een fabeltje. Zo zijn er meer voorbeelden te noemen.

Deze verdraaiingen en verzinsels zijn onnodig en daarom wat betreuenswaardig. Het ware verhaal achter Alan Turing is indrukwekkend genoeg. Zijn werk droeg bij aan een vervroegde beslissing van een van de meest gewelddadige oorlogen uit de menselijke geschiedenis, op 24-jarige leeftijd ontwikkelde hij wiskundige theorieën die de basis vormden voor een compleet nieuwe tak binnen de wetenschap, hij ontwierp een revolutionaire machine die door sommigen wordt omschreven als de eerste computer ooit, en dat alles terwijl hij van kinds af aan worstelde met een seksuele geaardheid waar in die tijd zware straffen op stonden.

In Hollywood worden historische verhalen regelmatig aangedikt zodat het allemaal net wat romantischer en spectaculairder lijkt. Het is in dit geval overbodig, maar gelukkig blijft de basis van het verhaal intact en staat er een sterke cast. *The Imitation Game* blijft daardoor een interessante verfilming van het verhaal achter Alan Turing, een man die zo veel gaf aan de wereld en er zo weinig voor terug kreeg.

Auteur

Bas Kroese

Masterstudent International Crimes & Criminology VU Amsterdam ▶
(<https://nl.linkedin.com/in/baskroese/en>)